

***Jednotný metodický rámec pre prípravu
integrovaných územných stratégií a investícií
v SR v programovom období 2021 – 2027***

Cieľom tejto metodiky je upraviť tvorbu programových dokumentov pre programové obdobie 2021-2027 na regionálnej a miestnej úrovni v súlade s platnou legislatívou, a tým zabezpečiť vyššiu efektívnosť a doplnkovosť využitia štrukturálnych fondov v SR. Metodika podporuje integráciu kohéznej politiky do národných politík a integrovaných politík rozvoja VÚC, miest a obcí.

Postup upravený metodikou zároveň odzrkadľuje potrebu racionalizovať a prispôbiť práce na príprave nového programovacieho obdobia špecifickým podmienkam v území, ovplyvnených krízou spôsobenou pandémiou choroby COVID-19.

Obsah

1. Východiská	2
2. Vymedzenie pojmov	3
3. Integrované územné stratégie	6
4. Integrované územné investície.....	11
5. Udržateľný mestský rozvoj.....	12
6. Rady partnerstva pri príprave a implementácii IÚS	14
7. Koordinačná rada	16
8. Harmonogram programovania IÚS.....	17
9. MIRRI	18

1. Východiská

V nasledujúcom období stoja pred Slovenskom demografické, ekonomické, sociálne a environmentálne výzvy. Na tieto reaguje pripravovaná Agenda SK 30 – Stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030 plniaca úlohu Národnej stratégie regionálneho rozvoja. V súlade s dlhodobými cieľmi si Programové vyhlásenie Vlády SR 2020-2024 vytýčilo tieto priority:

1. Posilniť spoločenskú a politickú stabilitu,
2. pružne reagovať na príležitosti a negatíva vonkajšieho prostredia,
3. plynule pokračovať v podpore hospodárskeho, sociálneho a environmentálneho rozvoja krajiny,
4. prehĺbiť hospodársku, sociálnu a územnú súdržnosť Slovenska,
5. posilniť úlohu štátu a ochranu verejného záujmu.

Cieľom vlády je zabezpečiť včasnú a kvalitnú zdravotnú starostlivosť, výborné vzdelanie, atraktívne podnikateľské prostredie generujúce férovú mzdu za dobrú prácu a vnútorne súdržné, silné a sociálne spravodlivé Slovensko. Vláda chce venovať osobitnú pozornosť chudobným, chorým a slabším, zvýšiť potravinovú sebestačnosť Slovenska a zmysluplnou informatizáciou premeniť Slovensko na inteligentnú, inovatívnu a transparentnú krajinu .

Vláda sa vo svojom Programovom vyhlásení zároveň zaviazala efektívnym využívaním fondov EÚ znížiť regionálne rozdiely a zvýšiť ochranu životného prostredia.

V roku 2021 začína nové programové obdobie Európskej únie, ktoré sa skončí v roku 2027.

V tomto období môžeme využívať financovanie na týchto **päť cieľov politiky súdržnosti**:

1. Inteligentnejšia Európa – inovatívna a inteligentná transformácia hospodárstva;
2. Ekologickejšia, nízkouhlíková Európa;
3. Prepojenejšia Európa – mobilita a regionálna pripojiteľnosť IKT;
4. Sociálnejšia Európa – vykonávanie Európskeho piliera sociálnych práv.
5. Európa bližšie k občanom – udržateľný a integrovaný rozvoj mestských, vidieckych a pobrežných oblastí prostredníctvom miestnych iniciatív.

Rozpočet na financovanie rozvojových cieľov EÚ sa pre Slovensko predbežne pohybuje na úrovni vyše 18,6 mld. Eur. Navyše, Slovensko môže mať k dispozícii ďalších 7,5 mld. Eur na realizáciu Plánu obnovy EÚ, takže celková rozpočtová obálka so spolufinancovaním 2,9 mld. Eur sa môže pohybovať na úrovni 29,0 mld. Eur.

V novom programovom období majú regióny jednoduchší prístup k financovaniu svojich rozvojových potrieb z európskych fondov. Môžu využívať financie nielen pre všetkých päť cieľov politiky súdržnosti, ale aj vyčlenené financie pre ostatné politiky EÚ. Zároveň, môžu využívať posun od dopytovo orientovaných výziev pre podporu čiastkových projektov k schváleným alokáciám na realizáciu integrovaných stratégií pre celé programovacie obdobie podporujúcich komplexný prístup k zásadným prioritám územia.

Nové obdobie zvyšuje rozhodovacie právomoci samospráv pri rozhodovaní o alokáciách a využívaní európskych fondov pri posilnení partnerskej spolupráce, a tým kladie zvýšené nároky na kvalitu ich riadiacich kapacít. Koncentrácia sprostredkovateľských orgánov (SO) pod Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie (MIRRI) im však zároveň uvoľní časť administratívnych kapacít pre ich efektívnejšie využitie pre riadenie.

2. Vymedzenie pojmov

Integrovaný územný rozvoj je rozvoj založený na prepájaní odvetvových politík na rôznych hierarchických úrovniach (európskej, národnej, regionálnej, komunálnej) na územnom prístupe s cieľom zabezpečiť udržateľný rozvoj a efektívne využitie zdrojov pre dosiahnutie vyššej kvality života jeho obyvateľov.

Územná spolupráca je v zmysle zákona č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja (ďalej len „**zákon**“) spolupôsobenie sociálno-ekonomických partnerov pri zvyšovaní úrovne hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja v nadväznosti na územie kraja.

Integrované územné stratégie (ďalej len „**IÚS**“) sú komplexné rozvojové stratégie územia integrujúce všetky aspekty rozvoja a rozvojové aktivity v území. IÚS sú spracovávané ako Programy hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja (ďalej len „**PHRSR**“) samosprávnych krajov v spolupráci so socioekonomickými partnermi v zmysle zákona. IÚS sú základnou stratégiou pre zabezpečenie integrovaného územného rozvoja podporovaného územnými nástrojmi EÚ, ako sú integrované územné investície.

Integrované územné investície (ďalej len „**IÚI**“) sú jedným z kľúčových finančných nástrojov implementácie IÚS. IÚI sú v rámci integrovaných projektových balíčkov PHRSR tou časťou, ktorá bude financovaná zo všetkých zdrojov EU a naprieč všetkými politickými cieľmi.

Nástroj IÚI nahrádza systém dopytovo orientovaných výziev, avšak nevylučuje ich využitie v špecifických prípadoch.

Integrovaný projektový balíček - súbor vzájomne prepojených a súvisiacich projektov, ktorého realizácia ako celku je potrebná pre naplnenie niektorej z priorit Integrovanej územnej stratégie. Jadrom integrovaného projektového balíčka je spravidla kľúčová/ nosná operácia (projekt), ktorej efekt je podporený viacerými doplnkovými operáciami (projektmi) zastrešenými tematickými projektovými balíčkami.

Tematické projektové balíčky – súbor komplementárnych operácií (projektov) ku kľúčovým/nosným operáciám (projektom) v rámci integrovaného projektového balíčka. Je potrebné ich realizovať, aby sa v súčinnosti s kľúčovou/nosnou operáciou (projektom) dosiahli ciele nadväzujúce na niektorú z priorit. Vzhľadom na potrebu ponechania dostatočného priestoru pre flexibilné rozhodovanie po dobu realizácie Integrovanej územnej stratégie sú tieto operácie (projekty) v IÚS definované len ako tematické projektové balíčky, ktoré budú napĺňané konkrétnymi projektami na základe rozhodnutia Rady partnerstva z projektových zámerov ktoré do zásobníka projektov navrhnu sociálno-ekonomickí partneri.

Projekt – je návrh operácie/projektový zámer, ktorý je určený na realizáciu/realizovaný ako súčasť implementácie Integrovanej územnej stratégie rozhodnutím v zmysle tejto metodiky a Štatútu Rady partnerstva. Projekty sú realizované sociálno-ekonomickými partnermi a vzájomne koordinované integrovanou územnou stratégiou a Radou partnerstva.

Projektový zámer – návrh operácie (projektu), ktorá by mala prispieť k naplneniu priorit a cieľov IÚS. Projektové zámery podané sociálno-ekonomickými partnermi tvoria zásobník projektov.

Operácia¹ je:

- a) projekt, zmluva, akcia alebo skupina projektov, ktoré boli vybrané v rámci príslušných programov;
- b) v kontexte finančných nástrojov programový príspevok na finančný nástroj a následná finančná podpora, ktorú poskytuje konečným prijímateľom uvedený finančný nástroj.

---

¹ Nariadenie Európskeho parlamentu a rady, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde plus, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde a rozpočtové pravidlá pre uvedené fondy..., COM(2018) 375 fina, 2018-0196(COD).

Kľúčová/nosná operácia je operácia strategického významu v zmysle nariadenia Európskeho parlamentu¹, ktorá rozhodujúcim spôsobom prispieva k plneniu cieľov programu, a ktorá je predmetom osobitných monitorovacích a komunikačných opatrení.

Strategicko-plánovacie regióny (ďalej len „SPR“) sú územia, pre ktoré sú v rámci PHRSR VÚC definované špecifické stratégie. Skupina miest a obcí tvoriaca SPR môže na základe zmluvy o spolupráci vypracovať spoločný PHRSR skupiny obcí v zmysle zákona a tým nahradiť PHRSR jednotlivých obcí.

Územie udržateľného mestského rozvoja (ďalej len „územie UMR“) je územie jadrového mesta a obcí jeho zázemia, v ktorom prebiehajú intenzívne interakcie a medzi komunálna spolupráca a implementácia spoločnej stratégie zabezpečuje efektívne využitie rozvojového potenciálu a riešenie problémov. Územie UMR predstavuje špecifický strategicko-plánovací región definovaný ako je uvedené v Prílohe 2 tejto metodiky.

Stratégia udržateľného mestského rozvoja (ďalej len „UMR“) je nástrojom na podporu využitia rozvojového potenciálu a riešenia spoločných problémov jadrového mesta a jeho zázemia. Je spoločnou stratégiou územia UMR.

3. Integrované územné stratégie

Integrované územné stratégie sú základom pre zabezpečenie integrovaného územného rozvoja podporovaného územnými nástrojmi EU, ako sú integrované územné investície (ďalej len „IÚ“) ².

Integrovaný územný rozvoj bude podporovaný z fondov Európskej únie v súlade s článkom 22 Návrhu nariadenia o EFRR, ESF+, KF a ENFR.³ Podpora bude:

- určená pre rozvoj jasne zadefinovaného územia (bez obmedzenia od lokálnej, cez sub-regionálnu až po regionálnu úroveň),
- vychádzať z integrovanej stratégie jeho rozvoja, tzv. Integrovanej územnej stratégie,
- založená na integrácii rôznorodých operácií v rámci investičných balíkov.

Integrované územné stratégie (IÚS) sú komplexné rozvojové stratégie územia integrujúce všetky aspekty rozvoja v území a rozvojové aktivity. Základné požiadavky na obsah IÚS boli v zmysle Nariadenia Európskeho parlamentu a Európskej rady, a odporúčaní Európskeho výboru regiónov stanovené nasledovne:

- analýza potrieb rozvoja a potenciálu územia,
- popis integrovaného prístupu k napĺňaniu identifikovaných potrieb a využitia potenciálu územia,
- popis účasti partnerov na príprave a implementácii stratégie.

Financovanie implementácie IÚS sa realizuje prostredníctvom integrovaných investičných balíčkov, v rámci nich sú definované aj operácie⁴ financované s podporou fondov EÚ tvoriace tzv. IÚI.

---

² „V záujme posilnenia prístupu integrovaného územného rozvoja by sa investície vo forme územných nástrojov, ako sú integrované územné investície (ďalej len „IÚI“), miestny rozvoj vedený komunitou alebo akýkoľvek iný územný nástroj v rámci cieľa politiky „Európa bližšie k občanom“ podporujúci iniciatívy, ktoré si daný členský štát vytvoril na investície plánované pre EFRR, mali zakladať na stratégiách územného a miestneho rozvoja.“ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady Európy 2018/0196 (COD) bod (23)

³ „IUI umožňujú členským štátom kombinovať podporu z rôznych prioritných osí z jedného, alebo viacerých operačných programov ERDF, KF, ESF a ENFR tak, aby výstupom boli viacrozmerné a cross-sektorálne intervencie.“ „V smerniciach EC je jasne definované, že IUI vrátane integrovaného udržateľného mestského rozvoja môžu byť implementované v rámci ktoréhokoľvek politického cieľa.“

⁴ Operáciami rozumieme všetky aktivity, ktorými sa zabezpečuje implementácia stratégie, ako napr. legislatívne opatrenia, investície, projekty, činnosti a pod.

Takto sa zabezpečí komplementárnosť IÚI k financovaniu z ostatných zdrojov a koordinácia operácií financovaných z rôznych zdrojov.

IÚS budú spracovávané ako Programy hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja (PHRSR) samosprávnych krajov na programovacie obdobie 2021-2027 v súlade s princípom partnerstva za účasti socioekonomických partnerov v zmysle zákona č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja. Budú zahŕňať špecifické stratégie pre jednotlivé strategicko-plánovacie regióny na území VÚC vrátane stratégií udržateľného mestského rozvoja (UMR).

Rámček 1. Integrované územné stratégie

1. Programy hospodárskeho a sociálneho rozvoja (PHRSR) VÚC budú reprezentovať Integrované územné stratégie. Je to v súlade s domácou legislatívou, ako aj s dokumentmi Európskej únie, podľa ktorej Stratégia obsahuje všetky dôležité ciele a rámcové operácie, nielen tie, ktoré majú byť financované zo zdrojov EŠIF. Pre potreby prípravy programových dokumentov na národnej úrovni do konca roka 2020 budú podstatné časti IÚS VÚC definované vo Vstupnej správe PHRSR VÚC.
2. Jadrom IÚS musí byť stratégia integrovaného hospodárskeho rozvoja, čiže komplexného rozvoja regionálneho hospodárstva.
3. Adresnosť IÚS bude podporená členením stratégie na špecifické stratégie pre jednotlivé prirodzené regióny (strategicko-plánovacie regióny, SPR) v zmysle odporúčanej metodiky⁵.
4. Integrované investičné balíčky sú základnými implementačnými nástrojmi IÚS. Budú obsahovať investičné nástroje naplňajúce špecifické ciele IÚS, ktoré budú financované či už zo všetkých zdrojov EÚ (IÚI), ako aj z ostatných zdrojov VÚC, miest a obcí, štátneho rozpočtu a súkromného sektora.
5. IÚS budú pripravené v spolupráci miest, obcí a VÚC, resp. regionálnymi združeniami ZMOS a ÚMS, štátnou správou a ostatnými socioekonomickými partnermi. Spracovanie IÚS je v gescii VÚC, koordinované Radou partnerstva na úrovni VÚC.
6. Schvaľovanie IÚS je v kompetencii zastupiteľstva VÚC.
7. Počet IÚS a následne IÚI je zhodný s počtom VÚC.

⁵ (<https://www.vicpremier.gov.sk/sekcie/regionalny-rozvoj/metodicke-a-koncepcne-materialy/index.html>).

Strategicko-plánovacie regióny (SPR) budú územia adresovanými špecifickými stratégiami v rámci PHRSR VÚC.

SPR ako východisko pre tvorbu PHRSR VÚC budú definované v spolupráci miest, obcí a VÚC resp. regionálnymi združeniami ZMOS a ÚMS na území samosprávneho kraja a návrh na ich vymedzenie schvaľuje Rada partnerstva. Pri definovaní SPR sa odporúča využiť postup Prešovského samosprávneho kraja (PSK vymedzil územia SPR na základe analýzy a objektívnych kritérií), s rešpektovaním špecifik jednotlivých VÚC.

Cieľom definovania SPR je umožniť definovať adresné stratégie zohľadňujúce špecifickosť jednotlivých regiónov v rámci PHRSR VÚC s využitím tvorby PHRSR SPR ako PHRSR skupiny obcí, ktoré môže nahradiť PHRSR jednotlivých obcí. Tento postup je potrebné inštitucionalizovať dohodou medzi obcami.

Jednotlivé IÚS, reprezentované PHRSR VÚC budú obsahovať najmä (Schéma č. 1 a č. 3):

- a) definovanie geografickej oblasti, na ktorú sa vzťahuje stratégia (región na úrovni NUTS 3 – vyšší územný celok) a územia SPR na území VÚC;
- b) identifikovanie potenciálu rozvoja a definovanie potrieb a výziev rozvoja daného VÚC a jeho SPR, ako výstupu realizovaných analýz;
- c) definovanie stratégie rozvoja ako integrovaného prístupu na využitie potenciálu, naplnenie potrieb a výziev rozvoja na úrovni VÚC a jeho SP, vrátane zoznamu priorít a cieľov reflektujúc výstupy analýz, špecifické potenciály, problémy a ich význam pre rozvoj VÚC;
- d) jadrom IÚS musí byť stratégia integrovaného hospodárskeho rozvoja, čiže komplexného rozvoja hospodárstva regiónu;
- e) identifikáciu sociálnoekonomických partnerov a opis ich zapojenia do prípravy a plnenia stratégie;
- f) definovanie integrovaných investičných balíčkov, ktoré sú základnými implementačnými nástrojmi IÚS. Budú obsahovať investičné nástroje napĺňajúce špecifické ciele IÚS financované či už zo všetkých zdrojov EÚ (IÚI), alebo aj z ostatných zdrojov VÚC, štátneho rozpočtu a súkromného sektora:
  - a. kľúčové /nosné operácie, v podobe konkrétnych projektových zámerov kľúčových pre rozvoj VÚC, ktoré budú schvaľované akú súčasť IÚS;
  - b. tematicky zadané projektové balíčky doplnkových (komplementárnych) operácií. Výber operácií bude realizovaný Radami partnerstva v takte programového rozpočtovania.

- g) definovanie požiadavky na operácie v kompetencii centrálnych orgánov štátnej správy naprieč sektormi a politickými prioritami PD potrebné pre zabezpečenie integrovaného územného rozvoja.

Špecifické a detailnejšie požiadavky a implementačné a riadiace štruktúry môžu byť programované neskôr.

Vstupná správa PHRSR ako strategický rámec rozvoja VÚC

Na prípravu Partnerskej dohody budú využité Vstupné správy PHRSR 8 VÚC ako zdroje potrebných informácií. Vstupná správa definuje strategický rámec rozvoja VÚC a je základným materiálom pre rozhodnutie orgánu územnej samosprávy o spracovaní PHRSR a zároveň zadávacím dokumentom a plánom pre participatívnu tvorbu PHRSR. Vstupná správa PHRSR je schvaľovaná v orgánoch príslušných na schválenie PHRSR⁶. Pri príprave Vstupnej správy PHRSR sa použije metodika tvorby PHRSR.⁷

Vstupná správa svojim obsahom spĺňa požiadavky pre Oznámenie o strategickom dokumente zmysle zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie, čo umožní začať proces strategického environmentálneho hodnotenia.

Každá Vstupná správa sa bude odvíjať od návrhu Národnej stratégie regionálneho rozvoja SR (ďalej len NSRR) a iných nadradených strategických dokumentov, vízie, hlavného cieľa a definovaných priorít PHRSR, a bude obsahovať kľúčovú štruktúru strategických a špecifických cieľov (vrátane systému cieľov reflektujúcich priority EÚ pre programovacie obdobie 2021-27).

⁶ Vstupná správa schválená Radou partnerstva bude predložená MIRII a zastupiteľstvu VÚC, ktoré ju bude schvaľovať v decembri 2020 až januári 2021.

⁷ Metodika a inštitucionálny rámec tvorby verejných stratégií schválená uznesením vlády SR č. 197/2017 z 26. apríla 2017;

Metodika tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného smart (rozumného) rozvoja ÚPPVII;

Návrh národných priorít implementácie Agendy 2030 schválený uznesením vlády SR č. 273 z 13. júna 2018 a nadväzujúcimi dokumentmi, Vstupnou správou k Národnej stratégii regionálneho a územného rozvoja SR do roku 2030 a návrhom Vízie a stratégie rozvoja Slovenska do roku 2030, plniacou funkciou NSRR v gescii UPVII.

Prehľadný návrh údajov obsiahnutých vo Vstupnej správe harmonizovanej s Oznámením o strategickom dokumente je uvedený v **Prílohe 1**.

Po odsúhlasení Vstupnej správy sa pristúpi k dopracovaniu Vstupnej správy do detailného návrhu stratégie územného rozvoja v Návrhu PHRSR.

Tvorba IÚS nepredstavuje dodatočné zaťaženie VÚC, ani miest a obcí, keďže sa spracúvajú ako PHRSR v zmysle zákona.⁸

IÚS v rámci samosprávnych krajov, v ktorých sa realizuje podpora na základe zákona č. 336/2015 Z.z. o podpore Najmenej rozvinutých okresov musí integrovať aj operácie v rámci schválených Akčných plánov podpory NRO a Iniciatívy EÚ na podporu rozvoja dobiehajúcich regiónov⁹. Tieto môžu tvoriť východisko pre špecifické stratégie rozvoja SPR v rámci IÚS.

Identicky, pre regióny Trenčianskeho samosprávneho kraja a Košického samosprávneho kraja sú súčasťou IÚS operácie obsiahnuté v Akčnom Pláne Transformácie hornej Nitry a Plánu spravodlivej transformácie Slovensko – JTF SK (TN, KE).

---

⁸ Napriek tomu, že ich obstaranie je v kompetencii územnej samosprávy, s cieľom podporiť kvalitu spracovania týchto dokumentov bola v rámci výzvy OP EVS otvorená možnosť pre všetky VÚC získať viac ako 2 mil. EUR na tvorbu strategických dokumentov smart rozvoja. Obdobne bola otvorená výzva pre mestá a obce v Najmenej rozvinutých okresoch pre budovanie strategicko-implentačných kapacít. V rámci výzvy Úradu splnomocnenca vlády SR pre občiansku spoločnosť je zároveň možné získať cca 200 tisíc EUR na budovanie kapacít pre participatívne plánovanie. Keďže UMR sú chápané ako špecifické strategicko-plánovacie regióny v rámci VÚC, môžu byť pre podporu koordinačných štruktúr UMR využité zdroje VÚC.

⁹ EU Catching Up Regions Initiative, CURI.

4. Integrované územné investície

Integrované územné investície (IÚI) sú jedným z kľúčových finančných nástrojov implementácie IÚS. IÚI je treba v rámci PHRSR spracovať ako tú časť integrovaných investičných balíčkov, ktorá bude financovaná zo všetkých zdrojov EU (Schéma 1).

Schéma 1. Od IÚS po projekty				
Integrovaná územná stratégia <i>Ciele a priority</i>	Integrované projektové balíčky	Integrované územné investície <i>Financované z fondov EÚ</i>	Kľúčové /nosné Tematické projektové balíčky <i>Zásobník projektov</i>	
		Iné investície <i>Financované z iných zdrojov</i>	Kľúčové /nosné Tematické projektové balíčky <i>Zásobník projektov</i>	

Všetky IÚS a IÚI budú v svojej samostatnej časti definovať požiadavky na investície v kompetencii orgánov centrálnej štátnej správy. Tieto budú súčasťou Národného investičného plánu (ďalej len NIP), ktorého časť bude realizovaná prostredníctvom Operačného programu Slovensko na národnej úrovni (schéma č. 2).

Rámček 2. Integrované územné investície

8. IÚI sú jedným z implementačných nástrojov IÚS. IÚI sú tou súčasťou integrovaných investičných balíčkov, ktorá je financovaná zo všetkých zdrojov EÚ: Európskeho fondu regionálneho rozvoja (ERDF), Kohézneho fondu (KF), Európskeho sociálneho fondu (ESF), Európskeho námorného a rybárskeho fondu (ENFR) a iných zdrojov EÚ (napr. Fond obnovy).
9. Z IÚS vyplynú projekty tvoriace integrované územné investície pri jasnom definičnom vymedzení ich dvojstupňovej prípravy: nosné operácie budú súčasťou schválených IÚS, ostatné (doplňkové, alebo komplementárne) projekty budú zastrešené tematickými projektovými balíčkami a následne postupne schvaľované na implementáciu výberom zo Zásobníka projektov Partnerskou radou. Tematické projektové balíčky sú rozpočtovo vymedzené oblasti budúcich projektov. Zásobník projektov obsahuje všetky návrhy projektov aktérov regionálneho rozvoja.
10. IÚI musia byť postavené na využití zdrojov naprieč podpornými schémami EÚ a politickými cieľmi.

5. Udržateľný mestský rozvoj

Integrované územné stratégie udržateľného mestského rozvoja (IÚS UMR) rámecujúce IÚI UMR budú definované pre mestské funkčné územia. IÚS UMR budú spracovávané ako PHRSR skupiny obcí. Územia UMR sú v rámci PHRSR VÚC chápané ako špecifické strategicko-plánovacie regióny. IÚS UMR sú autonómne, avšak do IÚS VÚC sú integrované. To umožní pre ich implementáciu využiť nielen zdroje špecificky určené pre UMR, ale aj pre VÚC ako celok.

Jednotlivé IÚS UMR budú obsahovať:

- a) definovanie územia mestského funkčného územia;
- b) identifikovanie potenciálu rozvoja a definovanie potrieb rozvoja a výziev UMR ako výstupu realizovaných analýz;
- c) definovanie stratégie rozvoja ako integrovaného prístupu na využitie potenciálu, naplnenie potrieb a výziev rozvoja na úrovni UMR, vrátane zoznamu priorít a cieľov reflektujúc výstupy analýz, špecifické potenciály, problémy a ich význam pre rozvoj UMR;
- d) identifikáciu sociálnoekonomických partnerov a opis ich zapojenia do prípravy a plnenia stratégie;
- e) zoznam priorít a cieľov, ktoré sa majú podporiť z fondov EÚ na úrovni UMR;
- f) kľúčové /nosné operácie, v podobe konkrétnych projektových zámerov kľúčových pre UMR, ktoré budú schvaľované ako súčasť PHRSR UMR;
- g) tematicky zadané projektové balíčky doplnkových (komplementárnych) operácií, ktoré budú zastrešovať potenciálne projekty (otvorené Zásobníky projektov)
- h) Koordinačné rady budú vyberať projekty na realizáciu zo Zásobníkov projektov v takte rozpočtového programovania.

Integrácia IÚS UMR do IÚS VÚC musí zabezpečiť ich konzistenciu, umožniť koordináciu sektorálnych investícií v území, operácií medzi národnou, regionálnou a lokálnou úrovňou a doplnkovosť zdrojov EÚ a iných zdrojov pre územný rozvoj.

PHRSR UMR môže zahrnúť v sebe operácie/projekty obcí tak, aby tieto nemuseli spracovávať osobitný PHRSR obce.

Rámček 3. Udržateľný mestský rozvoj

11. UMR je nástrojom na podporu riešenia spoločných výziev, vrátane využitia rozvojového potenciálu, a problémov jadrového mesta a jeho zázemia.
12. UMR sa týka nielen územia mesta, ale aj jeho funkčného územia tvoriaceho špecifický mestský SPR. Územie UMR je chápané ako územie intenzívnych interakcií jadrového mesta a obcí jeho zázemia, v ktorom možnosť a efektívnosť využitia rozvojového potenciálu, riešenia problémov a výziev je podmienená medzi-komunálnou spoluprácou a implementáciou spoločnej stratégie (napr. v oblasti dopravnej obsluhy, zásobovania vodou, odpadového hospodárstva, služieb obyvateľstva, školstva, protipovodňovej ochrany, rekreácie a pod.).
13. Zmyslom špecifickej podpory stratégií UMR je podporiť spoločné projekty reflektujúce potreby jadrového mesta a jeho zázemia.
14. Územia UMR budú identifikované v spolupráci obcí a jadrových miest na základe kritérií a postupov definovaných MIRRI SR.
15. UMR budú definované vo väzbe na identifikované centrá mestských regiónov a hlavného mesta Bratislava.
16. Definovanie hraníc UMR je výsledkom negociačného procesu za účasti kľúčových socioekonomických partnerov predovšetkým miest, obcí a VÚC, keďže nad rámec objektívnych dát z územia musí zohľadňovať existenciu záujmu a kapacít pre spoluprácu. Pokiaľ nedôjde k dohode v zmysle minimálnych kritérií, územie nebude zaradené do systému podpory UMR.
17. Minimálne kritéria pre definovanie UMR sú: jedno z vybraných centier mestských regiónov, územia s min. 40 tisíc obyvateľmi, minimálne jedno jadrové mesto a susediace obce.
18. Každý UMR má svoju stratégiu územného rozvoja. PHRSR UMR je súčasťou zastrešujúcej IÚS VÚC.
19. Spracovanie IÚS pre UMR je koordinované Koordinátnou radou UMR ktorá tvorí samostatnú komoru Rady partnerstva VÚC. Jej vznik iniciuje VÚC. Príprava IÚS UMR je v gescii jadrového mesta UMR a schvaľujú ho všetky zapojené územné samosprávy.

Tvorba IÚS UMR nepredstavuje dodatočné zaťaženie miest a obcí, keďže sa spracúvajú ako PHRSR v zmysle zákona. Keďže UMR sú chápané ako špecifické SPR v rámci VÚC, môžu byť pre podporu koordinačných štruktúr UMR využité zdroje VÚC.

Zásady a postup pre definovanie UMR sú uvedené v **Prílohe 2.**

6. Rady partnerstva pri príprave a implementácii IÚS

V zmysle Článku 23 Nariadenia Európskeho parlamentu a rady “Zodpovednosť sa prípravu územných stratégií nesú príslušné mestské, miestne alebo iné územné orgány alebo subjekty”.

Mechanizmus riadenia IÚI sa opiera o princípy partnerstva a viacúrovňového riadenia a uplatňuje sa najmä pri príprave, schvaľovaní, realizácii, monitorovaní a hodnotení IÚI:

- Prvý stupeň riadenia predstavujú Koordinačné rady UMR resp. SPR a Rady partnerstva pri VÚC. VÚC iniciuje vznik Rady partnerstva a Koordinačného rád v zmysle §11 písm. g) zákona o podpore regionálneho rozvoja: „vytvára podmienky na vznik a rozvoj územnej spolupráce a partnerstiev“.
- Druhý stupeň riadenia, ukotvený na národnej úrovni predstavuje Riadiaci orgán OPSK (RO OPSK).
- Tretí stupeň riadenia tvorí MIRRI.

Rady partnerstva predstavujú kľúčový inštitucionálny mechanizmus pre definovanie územných cieľov prostredníctvom IÚS a ich realizáciu v OPSK. Koordinačné rady sú zriaďované ako autonómne komory Rád partnerstva.

Rady partnerstva sú v súvislosti s nastavením a realizovaním IÚS zodpovedné za:

- prípravu Vstupnej správy a následne IÚS v rozsahu vízie, cieľov, priorít, integrovaných investičných balíčkov a merateľných ukazovateľov pre jednotlivé ciele. Po schválení IÚS VÚC Radou partnerstva je návrh IÚS VÚC predložený na schválenie Zastupiteľstvu VÚC.
- Zostavenie a aktualizáciu zásobníka projektov;
- Prípravu a schvaľovanie oprávnených operácií zo Zásobníka projektov v rámci Tematických projektových balíčkov. Schvaľovanie jednotlivých operácií v rámci tematických projektových balíčkov zaradených do IUI sa realizuje len v Rade partnerstva, ktorá posudzuje projekty z hľadiska ich súladu a miery ich príspevku k naplneniu schválených priorít a cieľov IUS a ich efektívnosti. Pri tom prihliada aj k výsledkom monitorovania procesov územného rozvoja;
- Koordináciu implementácie IÚS;
- Monitorovanie a hodnotenie implementácie IÚS z pohľadu dosahovania cieľov rozvoja, vrátane návrhu a schválenia zmien v súlade s výsledkami hodnotenia;
- Poskytnutie súčinnosti Riadiacemu orgánu a MIRRI pri priebežnom, ako aj konečnom monitorovaní a hodnotení implementácie IÚS.

Rady partnerstva sú vytvorené v celkovom počte 8, t.j. pri každom VÚC. Sú vytvárané z iniciatívy VÚC a ich pôsobenie upravuje Štatút Rady partnerstva.

Tvorbu kooperačných štruktúr (SPR, UMR, Rád partnerstva a Koordinačných rád) je treba vnímať ako tvorbu flexibilných platforiem pre trvalú spoluprácu socioekonomických partnerov. Pri ich tvorbe je ideálne využiť existujúce kooperačné štruktúry v území napr. regionálne združenia ZMOS, mikroregióny, Európske zoskupenia územnej spolupráce, MAS a pod.

Po schválení PHRSR VÚC (PHRSR UMR ako skupiny obcí) Rada partnerstva VÚC (resp. Koordinačná rada UMR) v takte programového rozpočtovania schvaľuje zoznamy projektových zámerov pre jednotlivé tematické projektové balíčky. Projektové zámery sú vyberané zo Zásobníka projektov a sú rozpracované do podoby žiadostí o NFP. Zásobník projektov je dopĺňaný na základe návrhov socioekonomických partnerov.

Rámček 4. Rada partnerstva

20. Tvorba kooperačných štruktúr (SPR, UMR, Rád partnerstva a Koordinačných rád) je tvorbou flexibilných platforiem pre trvalú spoluprácu v rámci VÚC resp. SPR a UMR. Ich inštitucionalizácia by mala byť realizovaná novelou Zákona č.539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja.
21. Rada partnerstva predstavuje hlavnú platformu pre prípravu, schvaľovanie a implementáciu IÚS so zameraním na rozvojové potreby regiónov. Ich celkový počet bude 8 pre celé územie SR.
22. Iniciácia koordinačných štruktúr je v gescii VÚC.
23. Rada partnerstva je koordinátorom spracovania IÚS VÚC a procesu implementácie. Po schválení IÚS VÚC Radou partnerstva je návrh IÚS VÚC predložený na schválenie Zastupiteľstvu VÚC. Rada partnerstva schvaľuje výber projektov zo zásobníka projektov na realizáciu v rámci Tematických projektových balíčkov.
24. Rada partnerstva je kreovaná na základe princípu vyváženého zastúpenia kľúčových socioekonomických partnerov regionálneho rozvoja vrátane štátu, jednotlivých úrovní územnej samosprávy, jednotlivých prirodzených území (SPR) reprezentovaných v IÚS špecifickými stratégiami, vrátane UMR.
25. Inštitucionalizácia Rady partnerstva:
  - o MIRRI SR koordinuje prípravu štatútu (júl 2020);
  - o Predsedovia samosprávnych krajov formálne ustanovia Radu partnerstva (august 2020);
  - o Rady partnerstva schvália svoje rokovacie poriadky (august 2020);
  - o Koordinačné rady UMR vypracujú a schvália svoje rokovacie poriadky (august 2020).

7. Koordinačná rada

Proces tvorby IÚS UMR je vedený Koordinačnou radou UMR. IÚS UMR je spracovaná ako PHRSR skupiny obcí. Stratégiu schvaľujú zastupiteľstvá obcí na základe návrhu Koordinačnej rady UMR. Schvaľovanie jednotlivých operácií v rámci Tematických investičných balíčkov zaradených do IÚI UMR sa realizuje v Kooperačnej rade, ktorá posudzuje projekty zo Zásobníka projektov UMR podľa obdobných kritérií ako Rada partnerstva. Koordinačná rada UMR je komorou Rady partnerstva a zabezpečuje synergie medzi IÚS UMR a IÚS VÚC.

Koordinačné rady v UMR – programová úroveň riadenia:

- koordinujú tvorbu IÚS UMR ako PHSR UMR a ako podklad pre IÚS VÚC;
- predkladajú Rade partnerstva špecifické ciele a priority pre IÚS VÚC reflektujúce špecifiká UMR;
- schvaľujú a predkladajú Rade partnerstva operácie na zaradenie do zoznamu projektov na realizáciu;
- schvaľujú operácie v rámci tematických investičných balíčkov UMR naplňajúce špecifické ciele a priority IÚS UMR, realizované z vymedzených prostriedkov na podporu UMR;
- koordinujú, monitorujú a hodnotia implementáciu IÚS UMR;
- poskytujú súčinnosť RO a MIRRI pri monitorovaní a hodnotení implementácie IÚS UMR.

Koordinačné rady sú vytvorené v rovnakom počte ako je počet území UMR. Obce zahrnuté do územia UMR by mali dohodou inštitucionalizovať svoju spoluprácu a vytvorenie Kooperačnej rady UMR.

Rámček 5. Koordinačná rada

26. Spracovanie IÚS na úrovni UMR je koordinované Koordinačnou radou ako autonómnou komorou Rady partnerstva vo vzťahu k osobitne vyčleneným prostriedkom EŠIF pre podporu UMR.
27. Inštitucionalizácia Koordinačnej rady:
  - o MIRRI SR stanoví a metodicky upraví podmienky vzniku UMR (júl 2020);
  - o MIRRI SR koordinuje prípravu štatútu (júl 2020);
  - o Zastupiteľstvá obcí na území UMR schvália štatút Koordinačnej rady (sept. 2020);
  - o Zastupiteľstvá obcí na území UMR schválením Dohody o spolupráci a vytvorení Koordinačnej rady formálne ustanovia Koordinačnú radu (sept. 2020);
  - o Koordinačné rady vypracujú a schvália svoje rokovacie poriadky (sept. 2020).

Okrem koordinačných rád UMR môžu v rámci VÚC pri príprave a implementácii IÚS pôsobiť aj koordinačné rady SPR. Pre koordinačné rady SPR ako podpornú programovú úroveň platí obdobná úprava postavenia a úloh ako pre koordinačné rady UMR.

Koordinančné rady SPR budú pôsobiť v strategicko-plánovacích regiónoch, ktoré budú definované v spolupráci miest, obcí a VÚC resp. regionálnymi združeniami ZMOS a ÚMS na území samosprávneho kraja. Ich cieľom je umožniť definovať adresné stratégie zohľadňujúce špecifickosť jednotlivých regiónov v rámci PHRSR VÚC. Pri definovaní SPR sa odporúča využiť postup Prešovského samosprávneho kraja. Ak bude spolupráca územných samospráv v rámci SPR zmluvne inštitucionalizovaná, zástupcovia Koordinačných rád vytvoria Komoru SPR v rámci Rady partnerstva.

Návrh na vymedzenie SPR schvaľuje Rada partnerstva. SPR je možné využiť pre tvorbu PHRSR SPR ako PHRSR skupiny obcí, ktoré môže nahradiť PHRSR jednotlivých obcí. Tento postup je potrebné inštitucionalizovať dohodou medzi obcami.

8. Harmonogram programovania IÚS

Príprava a schvaľovanie prebieha v nasledujúcich krokoch:

1. Prvý návrh Vstupnej správy obsahujúcej kľúčové body IUS v zmysle metodiky (október 2020);
2. Konzultácie s MIRRI SR (júl-november 2020);
3. Oznámenie o začatí EIA/SEA (s využitím Vstupnej správy) (december 2020);
4. Schválenie Vstupných správ v Rade partnerstva, Koordinačnej rade UMR resp. SPR a následne zastupiteľstvách VÚC a dotknutých obcí (december 2020- február 2021);
5. Príprava zásobníka projektov pre potreby implementácie (prvá polovica roku 2021 a priebežne);
6. Kompletizácia IÚS VÚC, IÚS UMR resp. IÚS SPR (október 2021);
7. Schválenie IÚS v Rade partnerstva a Koordinačných radách UMR resp. SPR a následne príslušných zastupiteľstvách (December 2021);
8. Schválenie zaradenia operácií do Tematických investičných balíčkov v Rade partnerstva a Koordinačných radách UMR resp. SPR (December 2021 a následne raz za rok v takte programového rozpočtovania N+2).
9. Negociovanie schválených IÚS s Európskou komisiou (v priebehu roka 2021);
10. Zjednodušené schvaľovanie v rámci riadiaceho orgánu, v ktorom riadiaci orgán po administratívnej kontrole formálnych náležitostí ŽoNFP overí hospodárnosť, ÚVO

skontroluje správnosť obstarania a RO uzavrie zmluvu o finančnej podpore projektu so žiadateľom.

9. MIRRI

V OP sa prostredníctvom IÚS realizujú územné priority Európskej politiky. V nadväznosti na implementáciu IÚS bude RO OPSR zodpovedný za:

- schvaľovanie projektov prostredníctvom formálnej kontroly;
  - a. súladu predkladaných projektov s IÚS (kľúčové projekty) a tematickým investičným balíčkom (doplnkové projekty) ako boli schválené;
  - b. súladu s legislatívnym rámcom SR a EÚ.
- monitorovanie implementácie IÚS prostredníctvom agregovania štvrtročných vstupov zo strany jednotlivých Rád partnerstva a následné elektronické predkladanie Európskej komisii (EK);
- monitorovanie implementácie IÚS prostredníctvom Záverečnej správy o výkonnosti
- hodnotenie prínosov IÚS pre plnenie cieľov OP.

MIRRI má kompetencie v týchto oblastiach:

A. Riadenie

- Členstvo v Radách partnerstva: účasť a spolupodieľanie sa na procesoch prípravy a realizácie IÚS na programovej úrovni;
- členstvo v monitorovacích výboroch RO OP: účasť a spolupodieľanie sa na procesoch prípravy a realizácie IÚS na implementačnej úrovni;
- národný monitorovací výbor: monitorovanie a hodnotenie implementácie IÚS na národnej úrovni;
- uplatnenie kompetencií MIRRI vo vzťahu k dohľadu a koordinácii výziev, resp. výberu operácií na základe zásobníka projektov, k rozhodovaniu o záväznom pláne OP a ku krízovému riadeniu OP.

B. Metodika

- Príprava a aktualizácia jednotného metodického rámca pre nastavenie a implementáciu mechanizmu IÚS;
- príprava modelových štatútov a metodické usmernenie práce Rád partnerstva a Koordinačných rád;

- monitorovanie a hodnotenie uplatňovania jednotnej metodiky v rámci IÚS a OP Slovensko;
- procesné a obsahové usmernenia formou príloh resp. aktualizácie zverejnenej Metodiky pre tvorbu PHRSR vrátane Metodiky tvorby integrovaných investičných balíčkov.

Počas prípravy a realizácie IÚS bude MIRRI poskytovať priebežné konzultácie a koučing pre samosprávy a kooperačné štruktúry, ako aj supervíziu a podporné asistenčné služby.

C. Vyjednávacie a komunikácia s EK

- Vyjednávanie nastavenia IÚS na Slovensku;
- zabezpečenie pravidelnej komunikácie s cieľom proaktívneho posilňovania vzájomnej spolupráce EK, MIRRI a regiónov.

Rámček 6. Mechanizmus riadenia IÚS a trojstupňové riadenie

Mechanizmus riadenia IÚS sa opiera o princípy partnerstva a viacúrovňového riadenia. Prvý stupeň riadenia predstavujú VÚC a nimi vytvárané Rady partnerstva a Koordinačné rady UMR resp. SPR, nakoľko VÚC vytvára podmienky na vznik a rozvoj územnej spolupráce a partnerstiev v zmysle §11 písm. g) zákona. Druhý stupeň riadenia, ukotvený na národnej úrovni, predstavuje RO OPSK. Tretí stupeň tvorí MIRRI.

VÚC a Rady partnerstva – prvá programová úroveň riadenia

Predstavujú kľúčový inštitucionálny mechanizmus pre definovanie územných cieľov prostredníctvom IÚS a ich realizáciu v OPSK.

OP SK – druhá programová úroveň riadenia

Územné priority sa realizujú prostredníctvom IÚS.

MIRRI – tretia, strategická úroveň riadenia

MIRRI je nositeľom celkovej stratégie riadenia IÚS.